

Hlavní cíle a úkoly vojenskovědecké práce v ČSLA po XVI. sjezdu KSČ

Současná etapa rozvoje společnosti je charakteristická intenzivním rozvojem výzkumu a vývoje a celkově zvýšením úlohy vědy v životě společnosti. Jejím úkolem je nejen prohlubovat výzkum zákonitostí přírody a společnosti, ale i zvyšovat její přínos k řešení aktuálních otázek výstavby materiálně technické základny a rozvoje nadstavby socialismu. To platí i pro vojenskou vědu, která je povolána především k tomu, aby hledala nejlepší způsoby zvyšování bojové a mobilizační pohotovosti ČSLA, Spojených ozbrojených sil i obranyschopnosti socialistického státu v koaličním rámci.

Prudké změny ve vojenskopolitické situaci, které vznikají v důsledku zvýšení agresivity imperialismu, zejména USA, i nová kvalita v rozvoji prostředků ozbrojeného zápasu, předurčují nutnost dalšího zesíleného vědeckého zkoumání ve vojenské oblasti. Tato nutnost je dána tím, že vojenské znalosti, které se vytvořily, nejsou věčné a dané pro vždy. V souladu s rozvojem vojenství a jeho poznáním, se vyvíjejí a mění. Proto do popředí vystupují otázky zvýšení intenzity vojenskovědecké práce, promyšleného programu vědeckého bádání a zapojení do tvůrčí činnosti nejen pracovníků vědeckovýzkumné základny, ale celého důstojnického sboru ČSLA.

Dříve než přistoupím k rozboru cílů a úkolů vojenskovědecké práce po XVI. sjezdu KSČ, chtěl bych se stručně zmínit o výsledcích vojenskovědecké práce v období 6. pětiletky.

Výsledky zhodnocení ukazují, že stanovené cíle a úkoly byly v podstatě splněny. Úroveň dosažených výsledků má stoupající teoretickou i realizační hodnotu.

V oblasti vojenské vědy přispěly výsledky k prohloubení analýz o nepříteli, ke zdokonalení společné bojové činnosti svazků spojeneckého složení, k řešení

otázek boje a operace v horském, zalesněném terénu, ke zdokonalení bojové činnosti druhů vojsk a služeb, ke zdokonalení všestranného zabezpečení boje a operace, k racionalizaci procesů velení vojskům a zbraňovým systémům, ke zkvalitnění metod a forem přípravy vojsk a štábů, ke zdokonalení ochrany obyvatelstva

a zvýšení odolnosti národního hospodářství v podmínkách soudobé války.

Výsledky ve společenských vědách přispěly k prohlubování vedoucí úlohy strany v ČSLA, ke zvyšování morální a psychologické přípravy vojsk, ke zvyšování vědeckosti řízení, k prohlubování proletářského a socialistického internacionálního a k rozpracování dějin KSČ a ČSLA.

Výsledků výzkumu přírodních a technických věd je využíváno zejména ke zvyšování bojové efektivity palebných systémů, spolehlivosti výzbroje a bojové techniky za extrémních provozních podmínek a při zpracování vojenskotechnických a ekonomických rozborů zbraní a bojové techniky.

Lékařské a veterinární vědy poskytly řadu podkladů pro ochranu, prevenci a léčení vojsk zasažených ZHN i konvenčními zbraněmi, pro zdravotnické zabezpečení vojsk v míru a za války a pro veterinární zabezpečení vojsk a obyvatelstva před účinky ZHN.

Celkových výsledků vědecké práce bylo více využíváno i ke zkvalitnění konceptů, řídicí, normotvorné a jiné činnosti. Dále ke zpracování různých směrnic a doporučení pro výchovu a výcvik štábů a vojsk, výchovně vzdělávací proces ve vojenských školách, ke zpracování metodik a učebnic i dalších vědeckých podkladů pro řešení vlastních i spojeneckých potřeb.

V uplynulém období došlo k rozvoji forem a metod vědecké práce. Rozšířil se výzkum a ověřování teoretických závěrů při cvičeních v národním i spojeneckém rámci. Prohloubilo se zevšeobecnování

zkušeností z práce štábů, z bojové a politické přípravy vojsk a ze cvičení, k čemuž významnou měrou přispěly i vojenskovědecké konference, vědecké semináře a vojenskovědecké porady v národním i spojeneckém rámci.

Kromě těchto kladů se projevil v organizaci a provádění vojenskovědecké práce i nedostatek. Řízení vojenskovědecké práce se ještě všude nestalo nedílnou součástí řídicí a organizátorské práce velitelů, náčelníků a politických orgánů. Řada výzkumných ústavů nevyčerpala všechny své možnosti k tvůrčímu řešení problémů zvyšování bojové pohotovosti ČSLA. Mnohé úkoly se řešily příliš dlouho, včetně jejich realizace v praxi. Část výsledků vědecké práce měla nižší teoretickou a praktickou hodnotu. Vyskytly se i případy malé náročnosti hodnocení výsledků vědecké práce, zejména na stupni zadavatelů, projevil se i nedostatek ve vytváření podmínek pro vědeckou práci, v jejím kádrovém zabezpečení a ve stimulaci.

Příčiny nedostatků spočívají v nedostatečném ujasnění cílů řešení některých úkolů, v nižší úrovni oponentních řízení, v kvalitě řešitelů i v nedostatečné součinnosti mezi zadavateli a řešiteli.

Celkové výsledky vojenskovědecké práce za 6. pětiletku potvrzují správnost opatření realizovaných při plnění linie XV. sjezdu KSČ v oblasti vědecké práce v ČSLA. Ke zlepšení stavu podstatnou měrou přispěla soustavná péče velení ČSLA o oblast vědecké práce, koordinace této oblasti štábem Spojených ozbrojených sil i účinná stranickopolitická práce.

Základní orientaci pro další rozvoj vojenskovědecké práce v ČSLA dávají závěry XVI. sjezdu KSČ, celoarmádního stranického aktivu, spojenecké dokumenty a zejména usnesení PÚV KSČ k vědeckotechnickému rozvoji z 8. 5. 1981.

Na základě uvedených stranických a služebních dokumentů rýsuje se v nastávajícím pětiletém období tyto směry jejich důsledné realizace:

Je to v prvé řadě zabezpečení správné obsahové orientace výzkumů ve prospěch zvyšování bojové, mobilizační pohotovosti a připravenosti ČSLA, Spojených ozbrojených sil armád států Varšavské smlouvy i obranyschopnosti našeho státu.

V obsahové orientaci výzkumů vycházíme z důsledného uplatňování poznatků marxisticko-leninské vojenské vědy a zku-

šeností spojeneckých armád, zejména Sovětské armády. Vlastní obsah výzkumů chceme těsně přimknout k zabezpečení spojeneckých potřeb, specifických potřeb ČSLA i potřeb obranyschopnosti státu v působnosti MNO.

V souladu s linií XVI. sjezdu KSČ chceme zabezpečit co nejúžší integraci vědy s praxí ČSLA. Vojzková praxe je hlavním experimentálním základnou všech teoretických výzkumů a doporučení. Hledisko života, praxe, říká Lenin, musí být prvním a hlavním hlediskem teorie poznání, je základem základů vědecké práce. Proto do plánů nebyl zařazen ani jeden vědecký úkol, který by neměl využít v praxi.

Při zkoumání denního života vojsk, zkušenosti ze cvičení, efektivity výzbroje, je důležité soustředit úsilí na řešení těchto

problémů, které jsou bezprostředně spojeny s úkoly upevňování bojové síly a bojové mobilizační pohotovosti vojsk. Prvořadý význam přitom má nejen časné vypracování doporučení, ale i jejich přeměny v reálnou sílu, co nejrychlejší zavedení do praxe vojsk. Proto posilujeme takové formy výzkumu, kde spojení s praxí je nejefektivnější, např. výzkumy při cvičeních, zkušební cvičení, vojenskovo-vedecké konference apod.

Své úsilí chceme zaměřit na prosazení vysoké kvality a efektivnosti vědecké práce. Předpokladem k tomu je, aby se do ní zapojily všechny vojenské kádry, tj. velitelé, náčelníci, důstojníci štábů a správ MNO, politické orgány, aby se sjednotilo jejich tvůrčí úsilí s vědeckými pracovníky VVZ ČSLA a vojenských vysokých škol. Velký objem různých výzkumů a vzrůstající tempo vědecké práce v soudobých podmínkách nemohou zajistit pouze síly samotných vědeckých pracovníků. Kromě toho velká část problémů vojenského umění vzniká ve varu samotné praxe a může být nejkvalitněji řešena především úsilím velitelů, náčelníků, štábů a politických orgánů. Je nenávratně pryč ta doba, kdy se vědecká práce vykonávala jen za odměny po pracovní době.

Praktická činnost generála, důstojníka v soudobých podmínkách vyvolává nutnost dovedně spojit organizátorskou a tvůrčí práci. Tyto dvě stránky se v práci praktických spojů jsou neoddělitelné. Od vojenských kádru se nyní vyžaduje umění spolu s vědeckými organizacemi neustále experimentovat, objektivně hodnotit teoretická doporučení, včas postřehnout novoty v teorii i praxi, všestranně zobecňovat dosažené výsledky a kladné zkušenosti operační, bojové a politické přípravy vojsk a rychle je učinit vlastnictvím vojsk.

Abys vojenské kádry mohly tento úkol úspěšně plnit, musí ovládnout umění prakticky používat zákonů marxistické dialektiky, stále zdokonalovat své profesionální mistrovství a rozvíjet tvůrčí schopnosti. Úzké spojení tvůrčího úsilí vojenských a vědeckých kádru je zárukou úspěchu při řešení nejsložitějších úkolů teorie a praxe.

Musíme usilovat o to, aby každé vědecké dílo, monografie, vědeckovýzkumná práce i vědecká stať byly reálným přínosem pro teorii a praxi vojenství, krokem vpřed při upevňování bojové síly a při zvyšování bojové, mobilizační pohotovosti vojsk.

Vzrůstající objem a složitost vědecké práce, nutnost zvýšení tempa výzkumů vyžadují do popředí otázku stanovení prio-

rit výzkumů. To znamená nerozptylovat naše úsilí, promyšleně vymezit hlavní úkoly a na ně koncentrovat síly a prostředky. To je možné uskutečnit jen za předpokladu potřebné centralizace a koordinace vědeckých výzkumů, na základě systémového přístupu k plánování a organizaci vědecké práce.

V ČSLA chceme soustředit síly a prostředky především na řešení náročných spojeneckých úkolů integrované vědy armád států Varšavské smlouvy, dále na úkoly zvláštní části státního plánu směřující ke zvyšování obranyschopnosti státu a na rozhodující resortní úkoly, kde potřebné výsledky nemůžeme získat jiným způsobem. Zbývajícím kapacitami řešit ostatní vědecké úkoly.

V souladu s linií strany usilujeme o větší propojení společenských věd s přírodními, technickými a lékařskými vědami. K tomu se postupně vytvářejí dobré podmínky, zejména při řešení komplexních výzkumných úkolů v oblasti vojenské vědy, ale i v dalších vědních oblastech.

Rostoucí ideologická funkce vědy, která spojuje vědu s nejšířšími masami, s vojky, vyžaduje věnovat větší pozornost i světonázorové a kulturně výchovné stránce výzkumů tak, aby více přispívaly k třídní výchově příslušníků ČSLA, k bdělosti a ostrážitosti, k nenávisti vůči nepříteli, k nesmiřitelnosti s buržoazní ideologií, k internacionální výchově, ke zvyšování vědeckosti propagandy a agitace — tj. celkově k účinnějšímu ideovému výchovnému působení na příslušníky ČSLA. A to je úkol nejen společenskovo-vedeckých výzkumů.

Obsahové zaměření výzkumů by mělo přispět k rozvoji vojenské teorie a praxe i ke zvýšení kvality a efektivnosti vědecké práce při současném rozvinutí komplexnosti teoretického přístupu a posunu v integraci vědeckovýzkumné činnosti v ČSLA. Dále by mělo zabezpečit kontinuitu na 6. pětiletý plán a řešení perspektivních úkolů i aktuálních úkolů pro potřeby současné i budoucí praxe.

Při vědeckém zkoumání bude třeba položit důraz na:

— uplatnění leninských principů výstavby socialistické armády; zákonitosti a principy stranickopolitické práce a jejich efektivnost; problémy morálně politické a psychologické přípravy a výchovy vojsk; formy a metody boje s nepřátelskou ideologií; revoluční a bojové tradice pracujícího lidu, KSČ a ČSLA;

— zkoumání aktuálních problémů marxisticko-leninské vojenské vědy; rozpraco-

vání zvláštností přípravy a vedení operací svazy spojeneckého složení; rozpracování zásad vedení bojové činnosti s ohledem na zavádění nových druhů zbraní a bojové techniky; rozvoj systémů velení s využitím prostředků automatizace; zkvalitňování všech druhů příprav velitelů, štábů a vojsk k vedení soudobého boje a operace; analýzu potenciálního nepřítelů, jeho zbraní a bojové techniky; rozvoj všestranného zabezpečení boje a operace;

- problematiku konstrukčních materiálů pro extrémní podmínky provozu techniky; metody včasného objevování a prognózování poruch vojenské techniky a diagnostiky jejího stavu; problémy ochrany osob a techniky proti účinkům ZHN; nové postupy detoxikace BOL;

- výzkum účinků nových zbraňových systémů a nových druhů ZHN na lidský organismus; nové prostředky zdravotnické ochrany vojsk; zvýšení odolnosti lidského organismu proti infekčním onemocněním; problematiku leteckého zdravotnictví;

- problémy veterinární ochrany proti ZHN a problematiku tvorby a ochrany životního prostředí se zvláštním zřetelům na parazitologickou a epizootologickou situaci.

Při plnění plánů vědecké práce budeme důsledně vycházet z úkolů, které nám uložilo PUV KSČ dne 8. 5. 1981 při projednávání „Zprávy o uplatňování požadavků vědeckotechnického rozvoje v podmínkách ČSLA“.

Z hlediska obsahu výzkumů předpokládáme, že v této pětiletce zahájíme práce na dlouhodobém výhledu v oblasti vědy do r. 2000 a na tvorbě dalších pětiletých plánů vědecké práce na období 8. pětiletky.

Druhým směrem realizace je oblast dalšího prohlubování mezinárodní a vnitrostátní spolupráce v oblasti vědy v ČSLA.

Sjednocení úsilí spojeneckých armád států Varšavské smlouvy v oblasti vojenskovo-vědecké práce umožňuje racionálnější a s menšími výdaji využít k prospěchu všech intelektuální a materiální potenciál a zabezpečuje vypracování jednotných názorů na obsah a charakter soudobé války i na způsoby jejího vedení, na výstavbu ozbrojených sil, jejich přípravu a způsoby použití. Kromě toho úzké styky vylučují duplicitu ve výzkumu, zkracují jeho dobu i zavádění jeho výsledků do praxe.

Proto za klíčovou úlohu považujeme důsledné splnění podílů ČSLA na společných vědeckovýzkumných pracích v rámci armád států Varšavské smlouvy. Při jeho

realizaci vystupuje do popředí zvládnutí „Statutu Spojených ozbrojených sil pro řízení a provádění vojenskovo-vědecké práce“ a jeho uvedení do života na jednotlivých stupních řízení i ve výkonné sféře VVZ ČSLA.

Náš aktivní podíl chceme zvyšovat nejen při realizaci plánu vojenskovo-vědecké práce štábu Spojených ozbrojených sil, ale i ostatních plánů mnohostranné a dvoustranné spolupráce, které mají již svou tradici a plní se v souladu s přijatými smlouvami a s našimi reálnými možnostmi.

Větší aktivitu chceme projevit i při tvorbě spojeneckého integrovaného plánu vojenskovo-vědecké práce na další pětiletku. Při jeho zpracování bude třeba předem analyzovat zdůvodněné potřeby a požadavky z hlediska obsahu výzkumů. Chceme rovněž prohlubovat náš podíl při organizování vyšších forem společných výzkumů. První kroky takových forem se začínají prosazovat při vytváření krátkodobých společných výzkumných skupin na spojeneckých cvičeních. Přijetí takových forem pro dlouhodobější společné výzkumy se zřejmě neobejde bez vyřešení finančně devizových prostředků k zabezpečení takové práce.

Ve vnitrostátní vědecké spolupráci došlo k určitému zlepšení, zejména ve spolupráci s ČSAV a SAV. Na základě uzavřené dohody byla vypracována společenská objednávka ČSLA na základní výzkum. Zlepšilo se zastoupení ČSLA v různých orgánech a pracovních skupinách ČSAV (SAV). V dalším období půjde o to, aby byly ustaveny a rozvinuly svou činnost pracovní skupiny v zájmových oblastech základního výzkumu a aby se taktéž zkvalitnilo působení zástupců ČSLA v ostatních orgánech ČSAV, SAV ve prospěch využívání základního výzkumu pro ČSLA i pro obranu státu. Je třeba více využívat užších forem spolupráce, aktivně působit při vytváření společných řešitelských týmů, popřípadě i sdružovat prostředky, společně využívat laboratorní techniku apod.

Obdobný přístup by bylo třeba zavést i do spolupráce s ostatními resortními výzkumnými pracovišti VVZ ČSSR a aktivizovat tak nezbytná opatření pro efektivní a komplexní využívání základního a aplikovaného výzkumu ve prospěch ČSLA i obrany státu.

Při rozvoji vnitrostátní spolupráce budeme plně využívat poznatků bratrských armád, zejména Sovětské armády.

Třetím směrem realizace závěrů XVI. sjezdu je reprodukce a rozvoj samotné výzkumné a vývojové základny ČSLA.

Úsilí chceme zaměřit především na do-
budování VVZ ČSLA a zabezpečení jejího
dalšího rozvoje v souladu s dlouhodobým
výhledem vědy do r. 2000. Mám zde na
mysli jednak pokračování v integračním
procesu VVZ ČSLA a jednak zabezpečení
dalšího rozvoje pracovišť systému VTEI
ČSLA, které jsou součástí VVZ ČSLA, což
konkrétně bude znamenat splnit úkoly
III. etapy jeho výstavby s postupným pře-
chodem na automatizované zpracování
VTEI.

Další rozvoj VVZ ČSLA bude vyžadovat
novou konfrontaci zastoupení jednotlivých
vědních oborů, zda jsou v souladu s dlou-
hodobým výhledem vědy do r. 2000, aby-
chom mohli zabezpečit plánovitý rozvoj
struktury pracovníků VVZ ČSLA. Poslední
konfrontaci jsme udělali před deseti lety,
což je už dost dlouhá doba a je třeba
dnešní stav porovnat s novou perspekti-
vou. Je to proces periodicky se opakující,
ale nutný pro další rozvoj VVZ, neboť
vytvoří předpoklady pro řešení současných
i perspektivních programů výzkumu.

Své úsilí chceme usměrnit i na kád-
rové zabezpečení VVZ ČSLA, kde kromě ob-
lasti společenských věd je situace vážná,
neboť analýza ukazuje, že v období 7. pětiletky, bude třeba postupně obměnit
značný počet pracovníků VVZ ČSLA. Stav
je vážný i proto, že vojáky z povolání po
vykonání konkursu příslušní velitelé pro
doplňování VVZ ČSLA neuvolňují. I když
tuto otázku není možné odtrhnout od cel-
kové naplněnosti naší armády, jsme pře-
svědčeni, že určité procento by mělo být
zabezpečeno pro doplňování VVZ ČSLA.
K tomu se v současné době připravuje
analýza s návrhy na opatření.

V rozvoji vědeckého potenciálu chce-
me sledovat i otázky zvyšování kvalifikace
pracovníků VVZ ČSLA, osvojování si mo-
derních metodik výzkumu i otázky kva-
litního přístrojového zabezpečení pracovišť.
Na tyto otázky chceme zvýšit cen-
trální vliv, a to v souladu s dlouhodobým
výhledem vědy do r. 2000. Tak např. za-
ostávání přístrojového zabezpečení výzku-
mů se stává brzdou uplatňování progresiv-
nějších metod výzkumu.

Úkoly a opatření, přijímaná k realizaci závěrů XVI. sjezdu KSČ, dále usnesení PÚV
KSČ z 8. 5. 1981 i celoarmádního stranického aktivu jsou náročná. Bez prohloubení
stranického přístupu k nim by bylo jejich splnění nemyslitelné, neboť jsou to současné
i vážné politické úkoly. Musí se proto stát naším společným programem, jehož splnění
přispěje k dalšímu kvalitativnímu posunu v oblasti vědy v ČSLA ve prospěch zvyšování
bojové a mobilizační pohotovosti ČSLA, Spojených ozbrojených sil a obrany-
schopnosti státu.

V nastávajícím období chceme dořešit
i otázky komplexního systému morální a
hmotné stimulace pro pracovníky VVZ
ČSLA. K tomu využijeme zkušeností brat-
rských armád států Varšavské smlouvy.

**Konečně čtvrtým směrem realizace zá-
věrů sjezdu je další zkvalitňování našeho
podílu při zvyšování účinnosti řízení v ob-
lasti vědy v ČSLA.**

To bude vyžadovat:

— další prohlubování vedoucí úlohy
strany jako základního předpokladu efek-
tivního a kvalitního splnění úkolů v ob-
lasti vědy v ČSLA,

— neustálé prosazování požadavku,
aby tato oblast byla na všech stupních
řízení předmětem trvalého vlivu velitelů,
politických orgánů a stranických organi-
zací v duchu usnesení PÚV KSČ z 8. 5. 1981,

— zvýšení naší účasti při cílevědomém
rozvoji aktivity, iniciativy a socialistické-
ho soutěžení ve VVZ ČSLA ve prospěch
zvyšování kvality a efektivnosti výzkumů,

— další zkvalitňování koncepční, plá-
novací, koordinační a normotvorné čin-
nosti při dodržení požadavků stranickosti,
vědeckosti, komplexnosti, realistiky, ana-
lytičnosti a perspektivnosti,

— zdokonalování řízení a zkvalitnění
kontrolní činnosti ze strany zadavatelů
směrem k hlavnímu řešiteli a ze strany
hlavních řešitelů směrem k spoluřešitelům.

Důraz je třeba položit na hlavního ře-
šitele, který je bezprostředním organiza-
torem vědeckých výzkumů, odpovídá za
včasnost řešení úkolu i za jeho vědeckou
a ideovou úroveň.

V průběhu řešení úkolu je hlavní ře-
šitel povinen kontrolovat spoluřešitele a
ovlivňovat plnění úkolu. Naproti tomu za-
dávatel by měl hlavního řešitele neustále
ovlivňovat při plnění úkolu a poskytovat
mu nejčerstvější informace, které se tý-
kají vědeckého úkolu, s cílem zabezpečit
předpoklady pro rychlé zavádění výsledků
výzkumu do praxe.